

Anti-pestprotocol basisschool De Meerpaal

1. Plagen of pesten?

Een definitie van pesten op school luidt als volgt:

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat zijn zichzelf te verdedigen."

Met deze definitie is het verschil tussen pesten en plagen duidelijk aangegeven.

Bij plagen is er sprake van incidenten. Het is als grapje bedoeld en vindt plaats vanuit gelijkwaardigheid. Er is sprake van wisselend "slachtofferschap". Pesten gebeurt systematisch: 1 of meerdere keren per week, het is kwetsend en vindt plaats vanuit machtsverschil. Het pesten betreft steeds hetzelfde slachtoffer.

Pesten komt helaas ook bij ons op school voor.

Het is een probleem dat wij op onze school zullen moeten aanpakken als dat nodig is.

Daarbij worden de volgende voorwaarden gesteld:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen.
- Leerlingen (gepeste kinderen, kinderen die pesten en de zwijgende groep leerlingen die niets doet), leerkrachten en de ouders/verzorgers
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanning toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- De Meerpaal heeft, net zoals alle openbare scholen van PROO Leiden, het Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten ondertekend.
In het protocol wordt met de concrete acties aangegeven op welke wijze een school pestgedrag kan tegengaan. (zie bijlage)
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan zal er overlegd worden over een andere aanpak, eventueel met hulp van externe instanties. De Meerpaal beschikt over een vertrouwenspersoon, die zo nodig, een adviserende rol kan hebben. Namen staan vermeld in de schoolgids.

2. Doelstelling

Dit pestprotocol heeft vanzelfsprekend het doel om alle kinderen zich bij ons op school veilig te laten voelen, zodat zij zich optimaal kunnen blijven ontwikkelen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen hopen we te kunnen bereiken dat alle kinderen met plezier naar school zullen gaan! We doen dat door regels en afspraken te maken voor kinderen - maar ook voor volwassenen - zodat als er zich ongewenste situaties voordoen, zij elkaar daarop kunnen aanspreken.

3. Preventieve maatregelen

Een goed pedagogisch klimaat is fundamenteel. Er is daarom aandacht voor normen en waarden, die we als basisschool belangrijk vinden.

De omgeving waarin een kind opgroeit levert een fundamentele bijdrage aan om een volwaardig mens te worden.

Een vriendelijk en veilig klimaat, met orde en regelmaat, en een goede groeps sfeer is hierbij van belang. Veiligheid draagt bij aan de ontwikkeling van het kind.

Vanuit deze basisprincipes worden op de Meerpaal afspraken gemaakt over omgangsregels die in alle groepen met de leerlingen – op leeftijdsniveau - besproken worden, dienen te worden nageleefd en krijgen deze een plaats in elke groep.

Deze inzet is vanzelfsprekend preventief bedoeld.

Kinderen die zich niet aan de gemaakte afspraken houden, worden daarop aangesproken.

Algemene afspraken

- ♦ Zoals ik zelf behandeld wil worden, behandel ik ook de ander.

- ◆ Naar de ander ben ik vriendelijk en hulpvaardig.
- ◆ Met spullen van mijzelf ga ik voorzichtig om, dus ben ik ook voorzichtig met spullen van iemand anders.
- ◆ Samen spelen is plezier hebben met elkaar.

Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor de leerlingen.

In het begin van het schooljaar werken we thematisch met geldende afspraken en omgangsregels binnen de groep in de week van 'Omgaan met elkaar'.

Door deze thematische verdiepingsweek kunnen aan de algemene afspraken specifiek voor de groep geldende afspraken worden toegevoegd, die in samenspraak zijn overeengekomen.

Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang.

Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken.

Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd.

Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Werkvormen

Bij iedere werkvorm zal contact tussen leerlingen veel oefening voor sociale vaardigheden opleveren.

De kinderen leren hierbij hoe ze met elkaar in gesprek kunnen gaan en worden geactiveerd om zich te verdiepen in de mening van een ander. Van deze contacten leren kinderen en dit zal sociaal gedrag versterken.

Ter versterking van sociaal – en wenselijk – gedrag wordt er in groep 1 t/m 8 gewerkt met de sociaal emotionele methode 'Kinderen en... hun sociale talenten'. Doelstelling van de methode is het werken aan een prettig schoolklimaat: een goede omgeving voor leerlingen om zich te ontwikkelen!

De methode werkt planmatig aan de sociale competentie van leerlingen van groep 1 tot en met groep 8.

De lessen zijn heel gestructureerd opgezet en ze behandelen alle bouwstenen waaruit sociaal competent gedrag is opgebouwd.

In de lessen komen alle aspecten van sociale competentie aan bod. Elke les beslaat een periode van twee weken, waarin één doel centraal staat. In die twee weken wordt er tijdens de les, maar ook buiten de les, aandacht besteed aan dat doel. Op deze manier worden de leerlingen uitgedaagd om in de praktijk toe te passen waarover ze in de les met elkaar hebben gesproken.

Methodische lessen alléén zijn niet voldoende als pestpreventie. Het is daarnaast belangrijk om het onderwerp regelmatig gedurende het gehele schooljaar aan de orde te laten komen: tijdens kringgesprekken, bij het doorspreken van voorvallen en incidenten, tijdens groepsopdrachten en tijdens het evalueren van regels. Vanzelfsprekend gebeurt dit met regelmaat. Tijdens de kring. Met onderwerpen als veiligheid en de omgang met elkaar.

4. Handelsewijze bij pestgedrag

Uitgangspunt vormt de vijfsporen aanpak, één van de aanbevelingen uit het Nationaal Onderwijsprotocol tegen pesten, dat door De Meerpaal, net als alle andere openbare scholen in Leiden, is ondertekend.

Deze aanpak is ontwikkeld door de landelijke organisaties voor ouders en het onderwijs.

In de vijfsporenaanpak worden vijf groepen onderscheiden.

Spoor 1: De school

De algemene verantwoordelijkheid van de school is om er zorg voor te dragen, dat de medewerkers voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten. De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is, waardoor een klimaat ontstaat waarin pesten bespreekbaar gemaakt kan worden.

Alle medewerkers van de school vervullen een voorbeeldfunctie bij het signaleren en tegengaan van pestgedrag.

Leraren hebben een belangrijke sleutelrol in de aanpak van het pesten. Zij zijn de eerste verantwoordelijken voor de aanpak van het pesten. Het is belangrijk dat zij pesten vroegtijdig signaleren en effectief bestrijden. De leerkracht biedt altijd hulp aan het gepeste kind en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

De leraren worden ondersteund door de zorgcoördinatoren, die - als het nodig is - ook buiten de klas met individuele kinderen of met groepjes kinderen aan de slag gaan.

In deze fase zal de leerkracht en/of de zorgcoördinatoren - afhankelijk van de ernst van de zorg - de ouders op de hoogte stellen.

Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

Indien nodig zal er een door school georganiseerd gesprek plaatsvinden met alle ouders uit de groep om te praten over de oplossing.

Spoor 2: Het gepeste kind

Het bieden van steun aan de leerling die gepest wordt:

- Het probleem wordt serieus genomen.
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is.
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.

Uiteraard moet ook hulp aan het slachtoffer worden geboden. Kinderen die voortdurend worden gepest, kunnen op verschillende manieren reageren. De meeste kinderen worden passief en zitten er duidelijk mee. Een enkel gepest kind gaat zelf uitdagen.

Beide vormen van gedrag zijn 'aangeleerd', in de zin van 'reacties op uitstoting'. Dit gedrag kan ook weer afgeleerd worden.

In dit geval zijn bijvoorbeeld sociale vaardigheidstraining, op zelfverdediging gaan en/of kanjertraining goede interventies.

Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten: huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken.
- De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).

Het gepeste kind niet overbeschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Spoor 3: De pester

Het bieden van steun aan de pester:

- Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester.
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Wijzen op het gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag.

Er wordt uiteraard met de pester gesproken. Dit kan een probleemoplossend gesprek zijn, op zoek naar de oorzaak. Vervolgens de gevoeligheid voor wat hij met het slachtoffer uithaalt te vergroten, gekoppeld aan afspraken met evaluatiemomenten.

Het advies is om de pester even de gelegenheid te bieden om zijn leven te beteren, alvorens zijn ouders bij zijn wangedrag te betrekken. Natuurlijk is dit wel afhankelijk van de ernst van het pestgedrag.

Begeleiding van de pester

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling of buitengesloten voelen).
- Laten zien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest, belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren zichzelf te beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen.
Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?

Mogelijke oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aangaan
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas of in de buurt
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn
- Inschakelen hulp: sociale vaardigheidstrainingen, JGZ (Jeugdgezondheidszorg), huisarts, GGD.

Spoor 4: Begeleiding van de middengroep

Het betrekken van de middengroep:

- De leerkracht bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen en die van de school hierin.
- Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie.

Om de middengroep tot bondgenoot in de strijd tegen het pesten te maken zijn de volgende acties mogelijk:

- Pesten aan de orde stellen in de klas bijvoorbeeld door aandacht voor dit pestprotocol en het onderwerp regelmatig terug te laten komen. Telkens in andere bewoordingen en ook gebruikmakend van verschillende werkvormen.
- Als de leerkracht met de klas spreekt over pesten, is het raadzaam geen pestsituatie in de klas als uitgangspunt te nemen, maar het onderwerp daar bovenuit te tillen. Gebeurt dit niet dan kan de klas het probleem ontkennen, bagatelliseren, het slachtoffer de schuld geven of zeggen dat het maar een grapje is. Of de pesters gaan het slachtoffer voor zijn klikken bestraffen.
- Via rollenspel het buitengesloten zijn aan den lijve laten ondervinden.

Spoor 5: de ouders

Het bieden van steun aan de ouders:

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.
- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.
- De ouders van leerlingen die gepest worden, kunnen er moeite mee hebben, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter, een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een (sociale vaardigheids-) training aan bijdragen.

In de brochure 'Pesten op school, hoe ga je er mee om?' staan de volgende adviezen:

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans om een pester te worden
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- Besteed extra aandacht aan uw kind
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag
- Geef zelf het goede voorbeeld
- Leer uw kind voor anderen op te komen
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen

6. Stappenplan

Vooraf:

Iedere melding van pestgedrag dient serieus genomen te worden en te worden geverifieerd.

Op het moment dat een leerling, een ouder of een collega melding maakt van pestgedrag worden de volgende stappen ondernomen. Deze stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen.

Stap 1

De leerkracht heeft een afzonderlijk gesprek met de leerling die pest (de pester) en de leerling die gepest wordt (de gepeste). Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. Indien wenselijk kan de leerkracht de zorgcoördinatoren op de hoogte stellen.

Het team wordt op de hoogte gesteld van het pestgedrag i.v.m. toezicht op het plein e.d.

Stap 2

De leerkracht heeft een gezamenlijk gesprek met de pester en de gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan/te stoppen.

Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag zal de leerkracht klassikaal aandacht schenken aan het probleem, waarbij gebruik gemaakt kan worden van beschikbare methoden. Er zal benadrukt worden dat alle kinderen zich veilig moeten voelen op school. Het melden van pesten is geen klikken. Angst om zaken te melden zal moeten worden weggenomen.

Binnen één week vindt eerste evaluatie plaats. De leerkracht zal nauwkeurig observeren.

Stap 3

In geval dat ouders melding hebben gemaakt van pestgedrag wordt er teruggekoppeld naar de ouders. Er worden mededelingen gedaan m.b.t. de afspraken. Met de ouders wordt afgesproken dat er na de eerste evaluatie weer contact opgenomen zal worden.

Deze stap zal ook worden genomen als de leerkracht de situatie als 'ernstig' inschat, zonder dat ouders melding hebben gemaakt.

Stap 4

Gesprek met pester en gepeste (leerkracht kan zelf inschatten wat het beste is: gezamenlijk of afzonderlijk).

Is het gelukt om de afspraken na te komen?

Zo ja: dan de afspraken handhaven/bijstellen en een volgend gesprek over twee weken.

Zo nee: analyse opstellen, waardoor het mis is gegaan.

Leerkracht overlegt met zorgcoördinatoren.

Er wordt een handelingsplan opgesteld voor de komende twee weken.

Dit wordt met de ouders gecommuniceerd.

Stap 5

Na twee weken is er opnieuw een gesprek tussen leerkracht en leerlingen. Verslag wordt vastgelegd in ESIS. Zijn de effecten positief: dan langzamerhand afbouwen.

Zo niet: nieuw handelingsplan opstellen, waarbij eventueel ook externe deskundigheid ingeschakeld kan worden.

Opmerkingen:

- Alle concrete acties en afspraken worden door de leerkracht vastgelegd in ESIS.
- Acties en afspraken dienen erop gericht te zijn het pesten onmiddellijk te stoppen en het gedrag te veranderen.
- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de OA, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Eventueel kan er besloten worden om een stap 6 te ondernemen:

Stap 6

Gesprek met alle ouders uit de groep over het pestprobleem in de groep. Dit met name als er sprake is van een grote zwijgende groep onder de klasgenoten die niet op het pestgedrag reageert of durft te reageren.

Dit gesprek wordt geleid door een directielid. De leerkracht(en) van de groep zijn op deze avond aanwezig.

Doel: informatieverstrekking en wat kunnen ouders doen om het gedrag te beïnvloeden? Er zal ook gestimuleerd worden dat ouders onderling contact zoeken.

In het uiterste geval kunnen in goed overleg met alle partijen (leerkracht, team, ouders, zorgcoördinatoren en directie) nog twee stappen gezet worden:

Stap 7

Een leerling (pester of gepeste) wordt tijdelijk in een andere groep geplaatst. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school kan hierbij een mogelijke overweging zijn.

Stap 8

De pester wordt geschorst voor maximaal vijf dagen.

Mocht dit meerdere keren noodzakelijk zijn dan zal er met het Bevoegd Gezag worden overlegd of er een verwijderingprocedure voor de pester(s) in gang kan worden gezet.

7. Evaluatie

Dit pestprotocol is door het team, directie en MR vastgesteld en wordt om de vier jaar geëvalueerd.

8. Websites

Meer informatie over het tegengaan van pesten is te vinden op
www.pestweb.nl
www.primamethode.nl

Noot:

Veruit de meeste klachten over de dagelijkse gang van zaken op school zullen in onderling overleg tussen ouders, leerlingen, personeel en schoolleiding op een juiste wijze worden afgehandeld.

Indien dat echter, gelet op de aard van de klacht niet mogelijk is, of indien de afhandeling niet naar tevredenheid heeft plaatsgevonden, kan men een beroep doen op de klachtenregeling van de Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden.

De klager bepaalt zelf of hij de klacht indient bij het bevoegd gezag of bij de klachtencommissie. Indien de klacht bij het bevoegd gezag wordt ingediend, verwijst het bevoegd gezag de klager naar de vertrouwenspersoon of klachtencommissie.

De school heeft tenminste één contactpersoon die de klager verwijst naar de vertrouwenspersoon. Deze contactpersoon maakt deel uit van de schoolorganisatie en wordt in de regeling aangeduid als interne contactpersoon.

Naast de taak tot verwijzen naar de vertrouwenspersoon heeft de contactpersoon ook hulpverlenende, preventieve en begeleidende taken.

Interne contactpersonen:

Naam dhr. A. v.d. Werken antonvandewerken@meerpaal.net, tel. 071-5220243

Het bevoegd gezag heeft de beschikking over drie vertrouwenspersonen die fungeren als aanspreekpunt bij klachten.

De contactpersonen en het bevoegd gezag kunnen verwijzen naar de vertrouwenspersoon. Indien de klager dit wenst, begeleidt de vertrouwenspersoon hem/haar bij het indienen van de klacht bij de Landelijke Klachtencommissie onderwijs en verleent desgewenst bijstand bij het doen van aangifte bij politie of justitie.

Vertrouwenspersonen:

Neem voor de namen en contactgegevens van de vertrouwenspersonen contact op met het secretariaat van PROO: tel. 071-5247670

Landelijke Klachtencommissie onderwijs:

onderdeel van de stichting Onderwijsgeschillen:

Postbus 85191, 3508 AD Utrecht

Telefoon: (030) 280 95 90

Email: info@onderwijsgeschillen.nl

Website: www.onderwijsgeschillen.nl

Deze informatie is ook terug te vinden in de schoolgids

Bijlage 1

NATIONAAL ONDERWIJS-PROTOCOL TEGEN PESTEN

Het Nationaal onderwijsprotocol tegen pesten beoogt via samenwerking het probleem van het pestgedrag bij kinderen aan te pakken en daarmee het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van kinderen daadwerkelijk te verbeteren.

De ondertekenaars van dit protocol verklaren het volgende:

1. Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Uit onderzoek blijkt dat een op de vier kinderen (330.000) in het basisonderwijs en een op de zestien leerlingen (55.000) in het voortgezet onderwijs slachtoffer zijn van pestgedrag. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. De omvang en zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van jongeren, in het bijzonder door de ouders en door de leerkrachten.
2. Het management dient, om een passend en afdoend antwoord te vinden op het probleem pesten, uit te gaan van een zo goed mogelijke samenwerking tussen ouders, medewerkers van de school en leerlingen, gebaseerd op afgesproken beleid dat gericht is op deze samenwerking.
3. Alle betrokkenen bij de school (management, medewerkers, leerlingen, ouders) wensen een samenwerking, zoals bedoeld onder 2, ook daadwerkelijk aan te gaan, te stimuleren en levend te houden.
4. De ondertekenaars van dit protocol verbinden zich daarom het volgende te doen:
  - een aanpak via en het werken volgens de 'vijfsporenaanpak':
  - het bewust maken en bewust houden van de leerlingen van het bestaan en de zwaarte van het probleem;
  - een gerichte voorlichting aan alle ouders van de school;
  - het aanleggen van - voor iedere persoon aan de school verbonden - toegankelijke, goede informatie over het probleem pesten, met als speciaal aandachtspunt informatie voor de leerlingen;
  - het beschikbaar stellen van geld waarmee wordt bekostigd: de scholing van personeelsleden, lesmaterialen, lezingen en andere activiteiten voor ouders en voor de aanschaf van boeken en andere informatie;
  - samenwerking te zoeken en afspraken te maken met andere scholen in de buurt over de aanpak van het pesten;
  - het delen van de opgedane ervaringen met andere scholen.
5. De ondertekenaars verklaren zich in principe bereid tot deelname aan een tussentijdse evaluatie door de school binnen drie jaar.

Naam en plaats van de school:

Getekend namens:

- Leerlingenraad:
- Ouderraad:
- Medezeggenschapsraad:
- Centraal Management Team:
- Handtekeningen leerlingenraad:

Meer informatie Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten:

www.schoolveiligheid.nl

www.pestweb.nl